

ד"ר ישראל בן זאב

רית, ארמית, ערבית, שפות של חבש וכו' הדיאלקטים הערביים של הדרום שזכרם נשאר בחרסים וי כד' וכן אשורית ובבלית. עסק הרבה בחולדות יהודי מצרים וי חלק חשוב ממחקריו נשארן בי עזבונו.

ב־1938 חזר לארץ עם משפחתי ונתמנה מפקח ללימוד הערבית בבתי־הספר העבריים. כן פירסם ספר לערבית המדוברת בארץ ופרקים נבחרים מהספרות הערבית הקלאסית והחדשה שגיר עדו לכיתות העליונות בבתי־הספר התיכוניים.

עם פרישתו נתמנה כמרצה ב־אוניברסיטת בר אילן לערבית ולספרות. פירסם כמה מאמרי מחקר על ספרות ערבית ונושאי אים אחרים ב"מאונים", היה פועיל בתנועה למען הגיוה ופירסם שתי חוברות על נושא זה.

חוגי המדע במצרים העריכו מאוד את י. בן זאב. ידידות מי יחדת בתקשרה בינו ובין טהא חוסיין, הסופר והחוקר המצרי הימפורסם מרובה־הצדדים (עיור מלידה, נפטר ב־1973), שהיה מר רן של בן זאב, ואתר כך עמי תו וידידו באוניברסיטת קאהיר, שטהא חוסיין, שימש בה ראש הפקולטה למדעי ההומאניסטיקה.

מנחם קפליוק

לפני זמן מה הלך לעולמו ד"ר ישראל בן זאב אחד מיקירי ירושלים (מיעמד לחואר זה שלא זכה לקבלו), אשר רבים בארץ, וכן בחוגי אנשי המדע והאינטליגנציה במצרים, הוקירוהו על רוחב ידיעותיו במקצוע הערביסטיקה ובתולדות האיסלאם, ובעיקר על חיבוריו בתולדות היהודים בחצי האי־ערב עד הופעת האיסלאם, ומחקריו בערבית ובעברית על השפעת היהדות ויהודים מומרים על דת מונותאיסטית זו.

ד"ר י. בן זאב (וולפגונן), דור חמישי בארץ, מצאצאי אחד מחיבורת תלמידי הגר"א שעלו ארצה ב־1809, נולד בירושלים ב־1899. כאן קיבל את השכלתו התיכונית בבית המדרש למורים של חברת "עזרה", בדאר אל־מועלימין, הוא בית מדרש למורים בעל רמה בשעתו, בעיר העתיקה.

את השכלתו האקדמית רכש ב־אוניברסיטת קאהיר (7—1922), אשר כעבור עשר שנים לאחר השתלמות נוספת במדעי המזרח בברלין ובפרנקפורט נתמנה בה כמרצה מן המניין לעברית ולארמית. את תואר הדוקטור קיבל בקאהיר על נושא דברי ימי היהודים בחצי האי־ערב, שראה אור ב־1927 בהוצאת הספרים בבירת מצרים, דאר אינאשר, הוצאה בעלת יוקרה או בעולם הערבי. ב־1928 יצא ספר זה בעברית בהוצאת "מצפה" בחל־אביב.

בקאהיר נמנה גם עם מורי "דאר אלעולום" (בית מדרש ל־מורים) לעברית ולארמית. כאן פירסם כמה מחקרים בערבית על "הרמב"ם, חייו ותורתו" — (1935) ועל נושאים בדברי ימי ישראל בערב, שפורסמו בשבועונים ובירחונים מצריים וכן במוספים הספרותיים של "אסיא־סה", עתון יומי בעל רמה של מפלגת הליברלים בשעתה, "אה־ראם" ועוד.

בגרמניה זכה בתואר ד"ר עיי אוניברסיטת ברלין. פירסם כמה חיבורים בגרמנית על השפעת יהודים ויהדות על האיסלאם. בין ספריו בערבית יש לציין את ספר העזר המשובח שהופיע ב־1929 ל"תולדות השפות השמיות": עב־